

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 27 listopada 2017 r.

Pozycja 256

POSTANOWIENIE

z dnia 25 października 2017 r.

Sygn. akt Ts 128/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Piotr Pszczółkowski – przewodniczący
Sławomira Wronkowska-Jaśkiewicz – sprawozdawca
Małgorzata Pyziak-Szafnicka,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 lipca 2016 r. o odmowie nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej M.W.,

p o s t a n a w i a:

nie uwzględnić zażalenia.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 27 marca 2015 r. M. W. (dalej: skarżąca) wystąpiła o zbadanie zgodności art. 679 § 3 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2016 r. poz. 1822, ze zm.; dalej: k.p.c.) z art. 2 oraz art. 64 ust. 1 w zw. z art. 21 ust. 1 i w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji.

Postanowieniem z 4 lipca 2016 r. Trybunał Konstytucyjny odmówił nadania skardze dalszego biegu, uznawszy ją za oczywiście bezzasadną w rozumieniu art. 49 w zw. z art. 36 ust. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643, ze zm.; dalej: u.o.t.p. TK z 1997 r.). Trybunał wyjaśnił przy tym, że właściwymi przepisami do rozpoznania skargi były – zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 293) – przepisy u.o.t.p. TK z 1997 r. (skarga została bowiem złożona przed wejściem w życie u.o.t.p. TK z 2015 r., tj. przed 30 sierpnia 2015 r.). W odniesieniu do zarzutów postawionych w skardze Trybunał zwrócił uwagę na uchwałę Sądu Najwyższego wydaną w składzie siedmiu sędziów z 10 lipca 2012 r. (sygn. akt III CZP 81/11, OSNC z 2013 r., nr 1, poz. 1), będącą zasadą prawną, na którą w swojej skardze powołała się również skarżąca, choć wyprowadzając z niej odmienne wnioski. W uchwale tej, co zaznaczył Trybunał, Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał właściwy instrument do ochrony praw spadkobiercy w razie istnienia w obrocie dwóch sprzecznych ze sobą (prawomocnych) postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy. Z tego środka (skargi o wznowienie postępowania) skarżąca nie skorzystała, co – jak podkreślił Trybunał – pozbawiło ją również ochrony skargowej, gwarantowanej w art. 79 ust. 1 Konstytucji.

W zażaleniu na powyższe postanowienie skarżąca podnosi, że Trybunał nieprawidłowo

odniósł treść uchwały Sądu Najwyższego z 10 lipca 2012 r. do stanu faktycznego i prawnego sprawy, która przyczyniła się do zainicjowania postępowania skargowego. W przekonaniu skarżącej Trybunał nie rozpoznał istoty sformułowanego zarzutu w skardze, ponieważ „przywołał (...) uchwałę [Sądu Najwyższego] i wyrażone w niej stanowisko dotyczące kwestii uchylecia kolejnego prawomocnego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy w sytuacji, gdy istotnym problemem, a przy tym przedmiotem zaskarżenia, było zagadnienie dotyczące zmiany postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, w przypadku przeprowadzenia dowodu, iż spadek w całości nabyła inna osoba niż wskazana w prawomocnym postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku, gdy w obrocie prawnym istnieje inne, uprzednie oraz zgodne ze stanem prawnym i faktycznym, prawomocne postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym [spadkodawcy]”. Jak skarżąca podkreśla, „Sąd Najwyższy w orzeczeniu tym nie wypowiedział się negatywnie o możliwości zmiany postanowienia. Zarówno w sentencji, jak i w treści obszernego uzasadnienia powołanej uchwały nie zostało zawarte jednoznaczne stwierdzenie o wyłączeniu możliwości zmiany postanowienia w trybie art. 679 k.p.c.”. Zwraca też uwagę na to, że „odmowa przyjęcia skargi kasacyjnej [w jej sprawie] do rozpoznania oparta była (...) na tym samym błędnym założeniu, które legło u podstaw postanowienia Trybunału Konstytucyjnego (...)”.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

Na podstawie art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 13 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym oraz ustawę o statusie sędziów Trybunału Konstytucyjnego (Dz. U. poz. 2074) do postępowań przed Trybunałem wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy z dnia 30 listopada 2016 r. o organizacji i trybie postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym (Dz. U. poz. 2072; dalej: u.o.t.p. TK) stosuje się przepisy tej ustawy. Skoro postępowanie zainicjowane rozpatrywaną skargą nie zostało zakończone przed 3 stycznia 2017 r., tj. dniem wejścia w życie u.o.t.p. TK, to zarówno wstępne, jak i merytoryczne rozpoznanie tej skargi określają przepisy u.o.t.p. TK.

Zgodnie z art. 61 ust. 5 u.o.t.p. TK, skarżącemu przysługuje prawo wniesienia zażalenia na postanowienie Trybunału Konstytucyjnego o odmowie nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu. Trybunał, w składzie trzech sędziów, rozpatruje zażalenie na posiedzeniu niejawnym (art. 37 ust. 1 pkt 3 lit. c w zw. z art. 61 ust. 5-8 u.o.t.p. TK). Na etapie rozpoznania zażalenia Trybunał bada przede wszystkim, czy w wydanym postanowieniu prawidłowo stwierdził istnienie przesłanek odmowy nadania skardze dalszego biegu.

Odnosząc się do wniesionego zażalenia, Trybunał uznaje, że kwestionowane postanowienie jest prawidłowe, a argumenty przytoczone w zażaleniu nie podważają ustaleń w nim przedstawionych i dlatego nie zasługują na uwzględnienie z poniżej przedstawionych przyczyn.

W zażaleniu skarżąca zarzuciła Trybunałowi niedostateczne przeanalizowanie stanu faktycznego sprawy, która przyczyniła się do złożenia przez nią skargi konstytucyjnej, a także nieprawidłowe odwołanie się do uchwały – zasady prawnej Sądu Najwyższego z 10 lipca 2012 r.

Trybunał powtarza jednak, że w sytuacji, w której znalazła się skarżąca, stosownym środkiem ochrony jej praw był nie wniosek, o którym mowa w art. 679 k.p.c., lecz skarga o wznowienie postępowania na podstawie art. 524 § 2 k.p.c. (skoro skarżąca nie brała udziału w drugim postępowaniu, w którym wydano postanowienie o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy). „Zmiana”, której domagała się skarżąca przed sądem, mogła bowiem polegać wyłącznie na uchyleniu drugiego postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku. Tego skarżąca nadal zdaje się nie dostrzegać, mylnie przy tym interpretuje wspomnianą uchwałę Sądu Najwyższego, w której wyraźnie stwierdził on, że „dla zastosowania podstawy wznowienia postępowania w postaci kolizji prawomocnych wyroków

odnoszących się do tego samego stosunku prawnego kwestia, czy i którykolwiek z nich jest zgodny albo niezgodny z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, jest obojętna. Na gruncie art. 403 § 2 k.p.c. uchylenie późniejszego prawomocnego wyroku z powodu jego kolizji z wcześniej wydanym prawomocnym wyrokiem dotyczącym tego samego stosunku prawnego nastąpi nawet wtedy, gdy wyrok późniejszy będzie zgodny z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym, a wyrok wcześniejszy temu stanowi nie odpowiada. Co więcej, w omawianym wypadku uzasadnione jest wzruszenie późniejszego prawomocnego wyroku, chociażby był on zgodny z wcześniejszym prawomocnym wyrokiem, a oba wyroki są zgodne z rzeczywistym stanem faktycznym i prawnym. Nawet w razie istnienia dwóch lub więcej prawomocnych postanowień o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy, które są ze sobą zgodne oraz odpowiadają rzeczywistemu stanowi faktycznemu i prawnemu, wzruszenie któregośkolwiek z nich na podstawie art. 679 k.p.c. nie byłoby w ogóle możliwe”. Z powyższego wynika, że zmiana postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku, której żądała skarżąca, nie mogła nastąpić, prowadziłaby bowiem do niedopuszczalnej sytuacji, w której istnieją dwa postanowienia o stwierdzeniu nabycia spadku po tym samym spadkodawcy (choćby o tej samej treści). Słusznie więc Trybunał stwierdził, że wniesiona skarga jest oczywiście bezzasadna, co uzasadniało odmowę nadania jej dalszego biegu.

Wobec powyższego Trybunał Konstytucyjny postanowił jak w sentencji.